

آموزش ساختن بن ماضی و مضارع

فاطمه محمدرضایی*

توجه به این صفحه، روش ساختن بن ماضی را بگویند. آنان بعد از مشورت باهم، نظرشان را می‌گویند. این دفعه بیش‌تر جواب‌ها درست است. در بین گروه‌ها معمولاً دانش‌آموزانی هستند که در کار گروهی کم‌تر فعالیت می‌کنند. از چند نفر می‌خواهم از مصدرهای نوشته شده بر روی تخته بن ماضی بسازند. روی صفحه‌ی بعدی چارت نوشته شده: بن مضارع. می‌گویم بچه‌ها من مطمئنم همه‌ی شما یک کار را خوب می‌دانید. بعد از کمی مکث که توجه‌ی همه جلب شد می‌گویم: دستور دادن. از صبح، هزار و یک جور دستور صادر می‌کنید: برو، نزن، بخور، بگیر و... به این فعل‌ها امر می‌گویم. حالا می‌خواهیم ببینیم چه کسی می‌تواند دستور بدهد. من چند مصدر می‌نویسم و شما با استفاده از آن‌ها، دستور صادر کنید، رفتن، بردن و... خوب، حالا که دستور دادن را خوب می‌دانید پس ساختن بن مضارع برای شما کار راحتی است. صفحه‌ی بعد چارت را ورق می‌زنم که روی آن نوشته شده: رفتن (فعل امر) ← برو، بن مضارع: رو. از گروه‌ها می‌خواهم با توجه به مصدرهایی که روی تخته نوشته شده بن مضارع بسازند. دو دقیقه برای این کار به آن‌ها وقت می‌دهم. بعد از بررسی کار گروهی و دادن توضیحات لازم، مسابقه‌ی نهایی آغاز می‌شود. دو گروه برای مسابقه انتخاب می‌شوند. تخته را به دو قسمت تقسیم می‌کنم. بالای هر قسمت از تخته می‌نویسم: مصدر، بن ماضی، بن مضارع و از گروه‌ها می‌خواهم که هر کدام از مصدرها و بن‌های ماضی و مضارع مربوط به هم را از بین کارت‌ها جدا کنند و کنار هم قرار دهند. هر گروهی که زودتر این کار را انجام بدهد، برنده‌ی مسابقه است. کارت‌ها را بین دو گروه تقسیم می‌کنم. گروه‌ها شروع به کار می‌کنند و بقیه‌ی دانش‌آموزان هم آن‌ها را تشویق می‌کنند. پس از پایان کار، نتیجه را بررسی می‌کنم و برای گروه برنده در دفتر ثبت کارهای گروهی نمره‌ی مثبت می‌گذارم.

دانش‌آموزان را به دسته‌های ۵ نفره تقسیم کرده‌ام و از آن‌ها خواسته‌ام قبل از ورود به کلاس، دایره‌وار بنشینند. هدفم این است که در فرصت ۴۵ دقیقه‌ای تدریس، طرز پیدا کردن و تشخیص بن فعل را، که زمینه‌ی یاد گرفتن انواع فعل‌های ماضی و مضارع است، به دانش‌آموزان یاد بدهم. برای این کار یک چارت برگردان و تعدادی کارت درست کرده‌ام. روی کارت‌ها طرز ساختن بن ماضی و مضارع نوشته شده است. کارت‌ها به شکل پازل است و با یک آهن‌ریا، که به پشت آن‌ها نصب شده، به تخته وصل می‌شوند. دانش‌آموزان بعد از پایان تدریس با استفاده از این کارت‌ها در مسابقه‌ی گروهی شرکت می‌کنند. از آنان خواسته‌ام ساعت‌های درس ادبیات را با خواندن چند بیت شعر به صورت هماهنگ آغاز کنند. چارت برگردان را طوری قرار می‌دهم که همه‌ی دانش‌آموزان قادر به دیدن آن باشند. روی صفحه‌ی اول آن نوشته شده: بن ماضی، بن مضارع. از بچه‌ها می‌پرسم: «کدام گروه می‌تواند کلمه‌ای را بگوید که انجام دادن کار را بدون شخص و زمان نشان بدهد؟» فرصت برای مشورت: یک دقیقه. بچه‌ها با هم بحث می‌کنند. بعد از پایان مهلت تعیین شده، هر یک از گروه‌ها جوابشان را می‌گویند که احتمالاً بعضی از آن‌ها غلط است. اگر گروهی به جوابی درست رسید آن را روی تخته می‌نویسم. از گروه‌ها می‌خواهم هر کدام یک کلمه‌ی دیگر نظیر آن، مثال بزنند و آن‌ها را نیز روی تخته می‌نویسم. بعد صفحه‌ی اول چارت را برمی‌گردانم. بر روی صفحه‌ی دوم درشت نوشته شده: مصدر. تعریف مصدر را کامل‌تر می‌گویم و توضیح می‌دهم که مصدر مادر بن ماضی و مضارع است و تمام فعل‌های ماضی و مضارع به کمک آن ساخته می‌شوند. صفحه‌ی سوم چارت برگردان را به دانش‌آموزان نشان می‌دهم که روی آن‌ها نوشته شده: رفتن ← رفت: بن ماضی. بعد، از گروه‌ها می‌خواهم با

پرونده

زیرنویس
* دبیر شهر ستان بافت.